

Protocol ten behoeve van de overeengekomen specifieke werkzaamheden voor de accountant voor de aanvraag tot vaststelling van de subsidie in het kader van de Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19 voor aanvragen tot subsidievaststelling van EUR 125.000¹ en hoger van MKB-ondernemingen die controleplichtig zijn in het kader van artikel 2:393 BW voor de periode juli, augustus, september 2021

1. Uitgangspunten

1.1. Doelstelling

Dit protocol heeft als doel het geven van aanwijzingen over de reikwijdte en de diepgang van de accountantswerkzaamheden op de door de aanvrager bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in te dienen gegevens voor de 'Aanvraag tot vaststelling van subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19' voor de periode juli, augustus, september 2021 (hierna: de aanvraag), zoals beschreven in de Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19 (6 juli 2021, Staatscourant 2021, 34550, laatstelijk gewijzigd bij de regeling van 26 oktober 2021, Staatscourant 2021, 44621).

De rapportage die resulteert uit de accountantswerkzaamheden die voortvloeien uit dit protocol wordt gezien als het nader vast te stellen product van een registeraccountant of accountant-administratieconsulent als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, volgens een door de minister ter beschikking gesteld model of een door de minister geaccepteerd document zoals bedoeld in artikel 9 lid 3 letter a van bovengenoemde regeling.

1.2. Definities

- *Accountant*: accountant die is ingeschreven in het accountantsregister, bedoeld in artikel 36, eerste lid, van de Wet op het Accountantsberoep;
- *Aanvrager*: een natuurlijke of rechtspersoon of diens gemachtigde aan wie namens LNV een subsidie is verstrekt op grond van de Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19.
- *Groep*: groep volgens artikel 3, lid 1 van bovengenoemde regeling: twee of meer in Nederland gevestigde ondernemingen als bedoeld in artikel 5 van de Handelsregisterwet 2007, die met elkaar verbonden zijn doordat zij een van de banden, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de algemene de-minimisverordening, met elkaar onderhouden.

---

¹ Het betreft het bedrag waarvoor definitieve vaststelling wordt aangevraagd, ongeacht wat het bedrag is geweest waarvoor verlening heeft plaats gevonden.

- *Omzet*: omzet volgens artikel 1 en artikel 3 lid 2 van bovengenoemde regeling.
- *Winstbijdrage*: winstbijdrage volgens artikel 1 van bovengenoemde regeling: omzet minus variabele kosten tijdens de subsidieperiode.
- *Variabele kosten*: som der bedrijfslasten inclusief rentekosten minus de vaste kosten.
- *Vaste kosten*: vaste kosten die zijn opgenomen op de limitatieve lijst vaste kosten zoals opgenomen op www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/ongedekte-vaste-kosten-land-en-tuinbouw-ovk. Hiertoe behoren bijvoorbeeld ook rentekosten. Ongedekte vaste kosten zijn vaste kosten die niet uit de winstbijdrage worden gedekt overeenkomstig artikel 1 van bovengenoemde regeling.

1.3. Wet- en regelgeving

Op het onderzoek van de gegevens is de volgende wet- en regelgeving van toepassing:

- De voorwaarden en verplichtingen die zijn opgenomen in de Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19 (verder: regeling).

2. Onderzoeksaanpak

De accountant voert de onderzoekwerkzaamheden uit volgens NBA Standaard 4400N 'Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifiek werkzaamheden'.

Indien er sprake is van (een vermoeden van) misbruik, oneigenlijk gebruik en/of fraude, dan dient de accountant nadere acties te ondernemen in lijn met de Standaard 4400N en overige wet- en regelgeving. Dit betekent dat de accountant indien hij misbruik of fraude tegenkomt, hier een melding van dient te maken bij de bevoegde instantie(s). Voor de Regeling zijn dit RVO en LNV.

Bij de uitvoering van het onderzoek volgt de accountant de onderzoekspunten die in bijlage 1 bij dit protocol zijn opgenomen.

3. Verslaglegging

De accountant legt de uitkomsten van de werkzaamheden vast in een rapport van feitelijke bevindingen, zoals beschreven in de Standaard 4400N. In bijlage 2 is een voorbeeldmodel opgenomen van een rapport van feitelijke bevindingen.

4. Reviewbeleid

De minister van LNV (en de RVO die deze regeling in mandaat uitvoert) heeft als subsidieverstrekker te allen tijde de mogelijkheid een review uit te voeren of te laten uitvoeren bij de accountant belast met het onderzoek naar de informatie opgenomen in de aanvraag tot vaststelling teneinde na te gaan of het onderzoek met inachtneming van de relevante regelgeving van de NBA en dit accountantsprotocol is uitgevoerd. Deze reviews komen niet in de plaats van andere controles dan wel reviews uitgevoerd door de Algemene Rekenkamer.

De accountant belast met het onderzoek en verantwoordelijk voor het verstrekken van het accountantsproduct bij de aanvraag tot vaststelling stemt er mee in dat de onderzoeksdossiers ten behoeve van bovengenoemde reviews integraal aan de reviewers ter inzage worden gegeven.

Voorts zal de accountant, schriftelijk dan wel mondeling, alle gevraagde gegevens verstrekken die in het kader van voornoemde reviews worden opgevraagd. In dit kader wordt verwezen naar de bepalingen in hoofdstuk 6, paragraaf 1, van de Comptabiliteitswet 2016.

BIJLAGE 1:**Inleiding**

Voor MKB land- en tuinbouwondernemingen die controleplichtig zijn in het kader van artikel 2:393 BW met aanvragen tot vaststelling van EUR 125.000 en hoger voert de accountant met inachtneming van NBA Standaard 4400N en deze bijlage onderstaande werkzaamheden uit.

I. Kwalificatie van de groep van verbonden ondernemingen als MKB-onderneming**I.1**

De accountant stelt conform de bepalingen van artikel 3.1 van de Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19 (waaronder Bijlage 1 van verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014), vast dat aan de kwalificatie van de aanvrager als MKB-onderneming, een onderbouwing door de aanvrager ten grondslag ligt en dat volgens deze onderbouwing ²:

(1) het totale aantal werkzame personen van de aanvrager, de partnerondernemingen en de verbonden ondernemingen in Nederland en het buitenland ultimo het laatst afgesloten boekjaar is minder dan 250; en

(2) de totale netto-omzet van de aanvrager, de partnerondernemingen en de verbonden ondernemingen in Nederland en het buitenland over het laatst afgesloten boekjaar is hoogstens €50 miljoen; en/of:

(3) het totale balanstotaal ultimo het laatst afgesloten boekjaar van de aanvrager, de partnerondernemingen en de verbonden ondernemingen in Nederland en het buitenland is hoogstens €43 miljoen.

De accountant baseert zich op de door de aanvrager verstrekte documentatie en argumentatie, waaronder bijvoorbeeld:

- de voor de aanvraag Tegemoetkoming Vaste Lasten voor MKB-ondernemingen voor de periode januari, februari, maart van 2021, de periode april, mei, juni van 2021 respectievelijk voor de periode juli, augustus, september van 2021 opgestelde 'Lijst KvK nummers verbonden ondernemingen';
- de jaarrekening van het laatst afgesloten boekjaar van de aanvrager en de geconsolideerde jaarrekening van het laatst afgesloten boekjaar waar de aanvragende onderneming in betrokken is;
- de door de aanvrager ingevulde SME self-assessment questionnaire conform de algemene groepsvrijstellingsverordening (verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014) zoals beschikbaar gesteld door de EU en digitaal te bereiken via RVO.nl (www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/subsidiespelregels/ministeries/ministerie-van-economische-zaken-en-klimaat/aanvraag-indienen/mkb-toets);

² Gedurende twee opeenvolgende boekjaren conform artikel 4 van Bijlage 1 van genoemde EU verordening.

- de in het jaarverslag uiteengezette samenstelling van de groep, statuten van de rechtspersoon en het aandeelhoudersregister.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat de accountant zich een oordeel vormt over de inhoud van de onderbouwing of de daarin gehanteerde begrippen. De accountant stelt uitsluitend vast of er een onderbouwing aanwezig is. De accountant vermeldt in de rapportage welke documentatie aan de aanvraag ten grondslag ligt. Eventuele verschillen tussen de aanvraag, de onderbouwing door de aanvrager en de beschikbaar gestelde documentatie vermeldt de accountant eveneens in de rapportage.

II. Omzet in subsidieperiode 3 (juli, augustus, september 2021) respectievelijk de referentieperiode 3 (het derde kwartaal van 2019, juli, augustus, september 2019)

Als de aanvragende onderneming deel uitmaakt van een groep (artikel 3.1), wordt de omzet van de groep als omzet voor de desbetreffende periode verantwoord.

Tot de omzet in de subsidieperiode worden voor de toepassing van deze regeling niet gerekend subsidies, tegemoetkomingen of steun in andere vorm die de getroffen onderneming heeft verkregen van een bestuursorgaan in verband met, of mede in verband met, de gevolgen van de bestrijding van de verspreiding van COVID-19³.

II.1

De accountant stelt vast dat de in de aanvraag opgegeven omzet voor de subsidieperiode 3 (juli, augustus, september 2021) aansluit op:

(1) de financiële administratie van de aanvrager en de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen;

(2) de aan de aangifte omzetbelasting over de subsidieperiode ten grondslag liggende omzet betreffende de aanvrager en de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen.

Eventuele aansluitverschillen dienen door de aanvrager te zijn toegelicht.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat de accountant zich een oordeel vormt over de inhoud van de onderbouwing of de aangifte de aangifte omzetbelasting als zodanig. De accountant stelt uitsluitend vast of er een aansluiting en onderbouwing aanwezig is en dat deze aansluit op de in de aanvraag tot vaststelling opgegeven omzet. Eventuele verschillen tussen de aanvraag, de onderbouwing door de aanvrager en de beschikbaar gestelde documentatie vermeldt de accountant in de rapportage.

II.2

---

³ Het betreft bijvoorbeeld de tijdelijke noodmaatregelen NOW en TVL. Zie artikel 3 lid 4 van de regeling.

De accountant stelt vast dat de in de aanvraag opgegeven omzet voor de referentieperiode 3 (het derde kwartaal van 2019, juli, augustus, september 2019) aansluit op:

- (1) de financiële administratie van de aanvrager en de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen;**
- (2) de aan de aangifte omzetbelasting over de referentieperiode ten grondslag liggende omzet betreffende de aanvrager en de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen.**

Eventuele aansluitverschillen dienen door de aanvrager te zijn toegelicht.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat de accountant zich een oordeel vormt over de inhoud van de onderbouwing of de aangifte de aangifte omzetbelasting als zodanig. De accountant stelt uitsluitend vast of er een aansluiting en onderbouwing aanwezig is en dat deze aansluit op de in de aanvraag tot vaststelling opgegeven omzet. Eventuele verschillen tussen de aanvraag, de onderbouwing door de aanvrager en de beschikbaar gestelde documentatie vermeldt de accountant in de rapportage.

II.3

De accountant stelt vast dat het verschil tussen opgegeven omzet voor de referentieperiode 3 (volgens II.2) en de opgegeven omzet voor de subsidieperiode 3 (volgens II.1) tenminste 30 procent bedraagt.

III Vaste kosten in subsidieperiode 3 (het derde kwartaal van 2021, juli, augustus, september 2021)

De accountant sluit de opgave van vaste kosten aan op de financiële administratie van de aanvrager en de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen en stelt vast dat de opgegeven vaste kosten voor de subsidieperiode 3 van de aanvrager en de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen uitsluitend bestaan uit de volgende categorieën kosten (zoals opgenomen op www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/ongedekte-vaste-kosten-land-en-tuinbouw-ovk)⁴

- afschrijvingskosten**
- kosten van pacht, huur en operational lease**
- rentekosten**
- energiekosten**
- kosten van water**
- kosten verzorging van planten (inclusief toegerekende personeelskosten, onder aftrek van ontvangen subsidie uit hoofde van de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW)):**

⁴ Bij vragen over de kostendefinities wordt geadviseerd contact op te nemen met RVO.

- **kosten grondverzorging (grondbewerking, frezen en schoffelen, bewateren, mest)**
- **kosten voor gewasbeschermingsmiddelen**
- **kosten voor oogsten**
- **kosten voor afvoer van plantaardig afval**
- **kosten voor verzorging van dieren (inclusief toegerekende personeelskosten, onder aftrek van ontvangen subsidie uit hoofde van de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW)) :**
  - **kosten voor voer**
  - **kosten gezondheidszorg**
  - **kosten voor vernietiging (destructiekosten)**
  - **kosten voor afvoer van dierlijk afval**

IV Winstbijdrage in subsidieperiode 3 (het derde kwartaal van 2021, juli, augustus, september 2021)

IV.1

De accountant stelt vast dat de som der bedrijfslasten inclusief de rentekosten voor subsidieperiode 3 aansluit op de financiële administratie, respectievelijk de consolidatiestaten van de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen.

IV.2

De accountant stelt vast dat de in het formulier verantwoorde winstbijdrage voor subsidieperiode 3 is bepaald als de omzet van de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen voor subsidieperiode 3 onder aftrek van de variabele kosten van de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen voor subsidieperiode 3.

V Andere ontvangen steunmaatregelen of uitkeringen uit verzekeringen in subsidieperiode 3 (het derde kwartaal van 2021, juli, augustus, september 2021)

V.1

De accountant stelt vast dat aan de opgave van de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen de bij vaststelling afzonderlijk aangevraagde of - indien reeds vastgesteld - de vastgestelde TVL voor de tijdvakken oktober tot en met december 2020 (TVL Q4), januari tot en met maart 2021 (TVL Q1), april tot en met juni 2021 (TVL Q2) respectievelijk juli tot en met september 2021 (TVL Q3), een onderbouwing door de aanvrager ten grondslag ligt en dat deze onderbouwing aansluit op de reeds vastgestelde dan wel bij vaststelling aangevraagde bedragen volgens de door de aanvrager beschikbaar gestelde documentatie.

V.2

De accountant stelt vast dat aan de volgens de opgave andere ontvangen steun (betreffende COVID-19 steunmaatregelen respectievelijk ontvangen verzekeringsuitkeringen) per subsidieperiode binnen de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen een onderbouwing door de aanvrager ten grondslag ligt, dat deze onderbouwing aansluit op de reeds ontvangen subsidies respectievelijk de beschikkingen en op de ontvangen uitkeringen volgens de door de aanvrager beschikbaar gestelde documentatie.

V.3

De accountant stelt vast dat de opgave van de tot de groep behorende in Nederland gevestigde verbonden ondernemingen afzonderlijk aangevraagde NOW voor de tijdvakken juli tot en met september 2021 (NOW 4, 6^e aanvraagperiode) een onderbouwing door de aanvrager ten grondslag ligt, dat deze onderbouwing aansluit op de reeds ontvangen subsidies respectievelijk de beschikkingen volgens de door de aanvrager beschikbaar gestelde documentatie en dat de NOW in mindering is gebracht op de variabele kosten respectievelijk de vaste kosten conform III.1.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat de accountant de volledigheid van de mededelingen onderzoekt. Geconstateerde verschillen tussen de mededelingen, de onderbouwingen ervan en de beschikbaar gestelde informatie vermeldt de accountant in zijn rapportage.

Bijlage 2:**Model Rapport van feitelijke bevindingen met betrekking tot de aanvraag tot vaststelling van de subsidie in het kader van de Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19 voor de periode juli, augustus, september 2021.**

Aan: *Opdrachtgever*

Opdracht

Wij hebben overeengekomen specifieke werkzaamheden verricht met betrekking tot de gegevens ten behoeve van de aanvraag tot vaststelling van subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19 voor de periode juli, augustus, september 2021, zoals beschreven in de Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19 (6 juli 2021, Staatscourant 2021, 34550, laatstelijk gewijzigd bij de regeling van 26 oktober 2021, Staatscourant 2021, 44621).

Van het formulier 'Rekentool definitieve ovk' (hierna: de aanvraag) is een door ons voor identificatie-doeleinden gewaarmerkt exemplaar bij dit rapport gevoegd. De opdracht heeft als doel opdrachtgever in staat te stellen te voldoen aan artikel 9 lid 3 van de 'Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19'. De overeengekomen specifieke werkzaamheden zijn door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland vastgelegd in het 'Protocol ten behoeve van de overeengekomen specifieke werkzaamheden voor de accountant voor de aanvraag tot vaststelling van de subsidie in het kader van de Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19 voor aanvragen tot subsidievaststelling van EUR 125.000 en hoger van MKB-ondernemingen die controleplichtig zijn in het kader van artikel 2:393 BW voor de periode juli, augustus, september 2021' d.d. 8 augustus 2022 (hierna: het protocol).

De opdrachtvoorwaarden zijn omschreven in onze opdrachtbrief van ... (*datum brief opdrachtbevestiging*).

Verantwoordelijkheden

Het is de verantwoordelijkheid van u, de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland om te bepalen of de overeengekomen specifieke werkzaamheden toereikend en geschikt zijn voor het hierboven beschreven doel.

Wij hebben onze werkzaamheden verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 4400N 'Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden' en het protocol. Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Werkzaamheden en bevindingen

In deze paragraaf is een beschrijving van de overeengekomen specifieke werkzaamheden opgenomen en doen wij verslag van onze feitelijke bevindingen naar aanleiding van de door ons uitgevoerde werkzaamheden. Wij doen geen uitspraak over de toereikendheid van de overeengekomen specifieke werkzaamheden of over wat de feitelijke bevindingen betekenen voor de vaststelling van de tegemoetkoming op basis van de aanvraag in zijn totaliteit. U en de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland zullen hierover een eigen afweging moeten maken waarbij u en Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland gebruik kunnen maken van dit rapport van feitelijke bevindingen en eventuele andere beschikbare informatie.

In overeenstemming met de opdrachtvoorwaarden en de 'Regeling subsidie financiering ongedekte vaste kosten land- en tuinbouwbedrijven COVID-19', voor aanvragen tot vaststelling van EUR 125.000 en hoger, hebben wij de werkzaamheden verricht zoals deze zijn vastgelegd in Bijlage 1 van genoemd protocol.

Wij wijzen erop dat, als wij aanvullende werkzaamheden zouden hebben verricht, of een controle- of beoordelingsopdracht zouden hebben uitgevoerd, wij wellicht aanvullende bevindingen zouden hebben geconstateerd die voor u van belang zijn.

Inzake de in het protocol voorgeschreven werkzaamheden hebben wij het volgende verricht:

.....

De bevindingen bij de door ons verrichtte werkzaamheden zijn als volgt:

- ... (onder verwijzing naar het betreffende onderzoekspunt in de betreffende bijlage van het protocol)
- ... (idem)
- ... (idem)

De aanvraag bevat de volgende bedragen:

- Vaste kosten 3 ^e kwartaal 2021	<bedrag>
- Winstbijdrage 3 ^e kwartaal 2021	<bedrag>
- Vastgestelde (of aangevraagde) TVL Q4 2020	<bedrag>
- Vastgestelde (of aangevraagde) TVL Q1 2021	<bedrag>
- Vastgestelde (of aangevraagde) TVL Q2 2021	<bedrag>
- Vastgestelde (of aangevraagde) TVL Q3 2021	<bedrag>
- Andere ontvangen steun 3 ^e kwartaal 2021	<bedrag>

Beperking in het gebruik en verspreidingskring

Bij het opstellen van deze rapportage is rekening gehouden met de verwachtingen van de beoogde gebruikers. Daarom is deze rapportage alleen bestemd voor (*opdrachtgever*), Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Op deze rapportage kan niet door derden worden gesteund aangezien derden niet op de hoogte zijn van het doel van de werkzaamheden en de resultaten onjuist kunnen interpreteren. U kunt deze rapportage niet aan anderen afgeven zonder onze schriftelijke toestemming, tenzij wettelijke voorschriften anders bepalen.

Plaats en datum

...(naam accountantspraktijk)

...(naam accountant)